

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO (toliau - CPK)
3, 801 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, LX SKYRIAUS KETVIRTOJO, PENKTOJO IR
ŠEŠTOJO SKIRSNŲ PAVADINIMŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 799-1
STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – Projektas)
(TAP NR. TAP-20-686; TAIS NR. 20-2548(2))**

2020-05-12 Nr.
Vilnius

Projekto rengėja: Teisingumo ministerija.

Projekto tikslas: užtikrinti sąlygas efektyviam ES teismų sprendimų pripažinimui ir leidimui juos vykdyti Lietuvoje, kai konkrečios ginčų kategorijos nepatenka į jokių ES reglamentų taikymo sritį, paspartinti teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose procesą, CPK įtvirtinti vieningai ES teisės normose ir nacionalinės teisės aktuose vartojamą ES teisminės institucijos prejudicinio sprendimo sąvoką.

Dabartinė situacija: Teisingumo ministerija parengė ir pateikė institucijoms derinti Civilinio proceso kodekso 3, 27, 35, 80, 82, 86, 115, 162², 199, 284, 515, 577, 801 straipsnių pakeitimo, LX skyriaus ketvirtojo, penktojo ir šeštojo skirsnių pavadinimų pakeitimo ir Kodekso papildymo 799¹ straipsniu įstatymo ir susijusių įstatymų projektus. Šiems projektams institucijos pateikė esminių pastabų ir pasiūlymų, kurių įvertinimas reikalauja platesnių diskusijų.

Atsižvelgiant į tai Teisingumo ministerija parengė ir teikia šį Projektą su (mažesnės apimties) CPK pakeitimais kuriems derinimo metu institucijos pritarė be pastabų.

Galiojančiame CPK vartojama ES teisminės institucijos „preliminaraus nutarimo“ sąvoka, nors ES pirminėje teisėje yra vartojama sąvoka „prejudicinis sprendimas“, kuri vartojama taip pat ir nacionalinės teisės aktuose – Teismų įstatyme, Konstitucinio Teismo įstatyme.

CPK nustato, jog teismai nagrinėdami bylas su užsienio valstybių teismais dėl teisinės pagalbos susižino per Teisingumo ministeriją, numatant išimtį tais atvejais, kai tarptautinės sutartys ar ES teisės aktai numato tiesioginį susižinojimą. Pažymėtina, jog Teisingumo ministerija gauna daug teisinės pagalbos prašymų iš teismų, nors pagal tarptautines sutartis teismai galėtų teikti teisinės pagalbos prašymus tiesiogiai konkrečios užsienio valstybės institucijoms. Tokiu būdu ilgėja prašymo vykdymo trukmė ir didinama administracinė našta Teisingumo ministerijai.

Galiojančio nuostatos nėra taikomos ES valstybių narių teismų sprendimams, teisme patvirtintoms taikos sutartims ir teismo nutartims (toliau – ES teismų sprendimai), kadangi ES teismų sprendimai pripažįstami ir vykdomi vadovaujantis konkrečių ES reglamentų, taip pat Civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo (toliau - CPRESTTAĮ) nuostatomis. Vis dėlto yra tokių ES teismų sprendimų civilinėse bylose kategorijų (pavyzdžiui, teismo sprendimai dėl įvaikinimo, dėl asmens pripažinimo neveiksniu), kurios nepatenka į jokių ES reglamentų taikymo sritį, ir tokie sprendimai taip pat negali būti pripažįstami ir vykdomi vadovaujantis CPRESTTAĮ nuostatomis. Atsižvelgiant į tai, tokių sprendimų pripažinimui ir vykdymui būtų tikslinga taikyti CPK nuostatas.

Projekto esmė: projektu CPK įtvirtinama prejudicinio sprendimo sąvoka, kuri yra nuosekliai vartojama tiek ES, tiek nacionalinės teisės aktuose.

Projektu nustatomas bendras teismų susižinojimo su užsienio valstybėmis dėl teisinės pagalbos principas, jog susižinojimas vyksta tarptautinių sutarčių ir ES teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis. Lietuvos teismai su ES valstybių teismais dėl teisinės pagalbos susižinos tiesiogiai ES teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Tais atvejais, kai tarp Lietuvos ir ne ES narės galios tarptautinė sutartis, nustatanti tiesioginį susižinojimą, Lietuvos teismai susižinos šios tarptautinės sutarties nustatyta tvarka ir sąlygomis. Kai tarp Lietuvos ir ne ES valstybės nebus tarptautinės sutarties, nustatančios tiesioginį susižinojimą, tačiau galios tarptautinė sutartis, nustatanti netiesioginį susižinojimą, Lietuvos teismai susižinos šios sutarties nustatyta tvarka ir sąlygomis per Teisingumo ministeriją. Tais gi atvejais, kai tarp Lietuvos ir ne ES valstybės nebus ir tokios galiojančios tarptautinės sutarties, susižinojimas vyks diplomatine tvarka per Užsienio reikalų ministeriją.

Priėmus siūlomus pakeitimus, bus paspartintas teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose procesas, sumažinta administracinė našta Teisingumo ministerijai.

Taip pat yra siūloma tikslinti CPK nuostatas ir numatyti, kad jo nuostatos taikomos ES teismų sprendimams, kai nėra ES reglamentų, nustatančių šių ES teismų sprendimų pripažinimą ir leidimą juos vykdyti. Tai įtvirtins aiškų teisinį pagrindą pagal CPK nuostatas pripažinti ir leisti vykdyti ES teismų sprendimus, kai konkrečios ginčų kategorijos nepatenka į jokių ES reglamentų taikymo sritį, tokiu būdu užtikrinant sąlygas efektyviam ES teismų sprendimų pripažinimui ir leidimui juos vykdyti Lietuvoje.

Projekto įgyvendinimas papildomų valstybės biudžeto lėšų nepareikalaus.

Derinimas: projektas teiktas išvadoms gauti Teisėjų tarybai, Lietuvos advokatūrai, Finansų ministerijai, Lietuvos statistikos departamentui, Užsienio reikalų ministerijai, Nacionalinei teismų administracijai. Šios institucijos dėl projekto pastabų nepateikė. Projektas patikslintas pagal Prezidento kanceliarijos pateiktą redakcinio pobūdžio pastabą.

Atitikimas Vyriausybės programai: projektu prisidedama prie Vyriausybės programos 224.1 papunktyje numatyto siekio sutrumpinti teismo nagrinėjimo terminus įgyvendinimo.

Dalykinio vertinimo išvada: Siūlome rengėjams atsižvelgti į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktą redakcinę pastabą projektui (2020 m. gegužės 8 d. išvada Nr. NV-1263).

Projektą siūlome svarstyti **Tarpinstituciniame pasitarime.**

Patarėjas

Audrius Kasinskas